

Clifford Geertz

Interpretation of Cultures og thick description

“The whole point of a semiotic approach to culture is, as I have said, to aid us in gaining access to the conceptual world in which our subjects live so that we can, in some extended sense of the term, converse with them.”

I sin banebrydende artikel “Thick Description: Toward an Interpretive Theory of Culture”¹ gør den amerikanske antropolog Clifford Geertz op med det, han har kaldt *the cognitive fallacy* og helt generelt den forestilling, at man kan skabe en teori, der universelt forklarer kulturformer og social konflikt. Det er en betegnelse, der dækker over den fejltagelse blandt mange antropologer, at de vil analysere kultur ved hjælp af metoder som dem, man bruger i matematikken og i logikken, som om kultur bare var en logisk afdækning af andre menneskers psykologiske og logiske indretning.

Geertz vil i stedet indsætte en ny form for antropologi, hvor vi kan forholde os fortolkende (*interpretive*) til vores observationer (*observation*) på måder, der mere minder om en litterær analyse. Det drejer sig med andre ord om at udpege to grundlæggende dele af alle kulturelle udtryk (begivenhed, adfærd, ritualer, idéer mm.):

- 1) *Webs of significance* “betydningsnetværk”
- 2) *Structures of inference and implication* “de tankestrukturer og deres følger”

For at forstå en anden kultur, må man derfor forsøge at forestille sig den måde, mennesket i en anden kultur forestiller sig verden på, altså andres *forestillede verdener* (*imaginative universe*). Det gælder både i social interaktion med andre kulturer og i litterær interaktion med andre kulturer (dvs. når man læser kulturprodukter derfra, f.eks. en græsk tragedie.)

Det er en pointe i Geertz’ interesse for betydningen af det, der foregår i en kultur, at kultur altid bare er én *kontekst*, hvori begivenheder udspiller sig, og at begivenhederne er fyldte med *tegn*, eller mere enkelt *symboler*, som man kan forholde sig til: de kan beskrives og dermed blive meningsfulde. Det er denne beskrivelse, Geertz kalder *thick description*.

¹ Clifford Geertz, “Thick Description: Toward an Interpretive Theory of Culture” in: *The Interpretation of Cultures*, New York (1973), pp. 3-33.

Med en sådan beskrivelse kan man som udenforstående få et indblik i en anden kultur og dermed også bedre interagere med kulturen, men man har ikke med analysen "genskabt" kulturen i detaljen: analysen og analyseobjektet er ikke det samme, og derfor er en iagttagelse og fortolkning af andre kulturer altid en anden- eller tredjegradsfortolkning, og kun kulturens indfødte befolkning har adgang til førstegradsfortolkninger. Antropologens fortolkning af kulturen bliver dermed en form for *fiktion*, i betydningen "noget skabt" eller "noget produceret", men ikke kulturen selv.

Hvis man nu forestillede sig, at man kunne give en *thick description* af en kulturs væsentligste særtræk, så ville man ende med at have skabt et væv af betydninger, et *web of significations*, men ikke et akkumuleret og næsten fuldstændigt billede af en kultur: kultur afsløres i Geertz' forståelse gennem analyse og fortolkning af mindre dele, der ikke nødvendigvis har nogen tydelig indre sammenhæng med hinanden.

Derfor har en kulturanalyse efter Geertz' opfattelse tre egenskaber:

1. Den fortolker (*is interpretive*) ...
2. en social diskurs og (... *of a social discourse* ...)
3. redder den sociale diskurs' udsagn ved at gøre den tilgængelig i en nedskrevet form (... *to rescue the "said" of such discourse from its perishing occasions and fix it in perusable terms*)

Og en mulig, men ikke nødvendig, fjerde egenskab:

4. Den er optaget af meget små ting (... *it is microscopic*)

Dermed kan man godt akkumulere beskrivelser af de helt store begreber i den menneskelige tilværelsesform, men man kan ikke skabe en "generel teori om kulturforskning". Der er to væsentlige forskelle på de fleste videnskabelige teorier og *thick description*:

- 1) I en *thick description* er man dømt til at forblive i én bunden kontekst: den undersøger denne ene kontekst og forholder sig til den. Målet er ikke at finde observationer, der er udtryk for en overordnet lovmæssighed og også gælder for andre lignende kontekster eller kan give et generelt billede af den

slags kontekster, men at finde *tegn (signifiers)*, tegnsæt eller symbolik inden for den ene kontekst og derefter bringe dem alle i et meningsfuldt forhold til hinanden. *Thick description* er ikke-generaliserbar.

2) Den anden forskel mellem *thick description* og almene videnskabelige teorier er, at denne teori med sit fravær af meningsfuld generaliserbarhed heller ikke har til formål at kunne forudsige noget om verden i almindelighed uden for den kontekst, der observeres. *Thick description* er ikke-forudsigende.

Det gælder dog for begge disse forhold omkring *thick description*, at denne skal kunne reproduceres på andre fortolkningsobjekter og fortsat skabe en meningsfuld kontekst, og hvor andre typer videnskabsteori skelner mellem beskrivelse og forklaring, er *thick description* i højere grad en sammensmeltning mellem beskrivelse og forklaring: det symbolske system, der beskrives, er i høj grad en forklaring på de begivenheder symbolerne optræder i. Geertz siger, at beskrivelsen er en slags "indskrivning" eller "nedskrivning" af den betydning sociale handlinger har for de handlende, og at *thick description* derefter fører til en "specifikation" af, hvad man så kan sige om det samfund, de sociale handlinger udspiller sig i. Dermed er vi blevet klogere på dette samfund og dets sociale liv, der leves i det. Det kan altså lade sig gøre at afkode de forstillinger om verdens form og betydning (*conceptual structures*), som andre kulturer har, for dernæst at kunne sige noget ret specifikt om deres opfattelser af større begreber som for eksempel:

1. ideologi	9. det hellige
2. religion	10. metaforik
3. ritual	11. rationalitet
4. identitet	12. funktion
5. struktur	13. kultur
6. symbol	14. integration/eksklusion
7. verdenssyn	15. ethos eller kulturel norm
8. aktører	

Geertz er meget bevidst om, at denne type fortolkning på den ene side kan blive alt for subjektiv og på den anden side kan blive til ren hokuspokus. Men som han så også siger: der findes ingen fuldstændigt objektiv fortolkning af et objekt, men betragter, og bare fordi

vi ved, der ikke findes noget 100% rent miljø, behøver vi jo ikke dermed mene, at vi så lige så godt kan operere en patient i en kloak.

Case: Hvordan fortolker man et øjenlågs bevægelser?

Kulturelle symboler og symbolske systemer er vanskelige at afkode: Overvej følgende:

To drenge laver begge en hurtig sammentrækning på deres højre øje. Hos den ene er det en ufrivillig trækning, hos den anden er det et tegn på fortrolighed med en medsamme svoren ven.

Udefra betragtet, som hvis man var et kamera, ville man ikke kunne afgøre, hvad der var en ufrivillig trækning og hvad der var et bevidst blink, eller om begge var enten et blink eller en trækning. De er ens.

Men den kulturelle forskel er enorm, og hvis man har prøvet at forveksle de to, vil man vide, hvor stor forskellen er. Den, der blinker, kommunikerer og kommunikerer på en meget præcis og speciel måde: 1) bevidst, 2) til en bestemt person, 3) for at sende et bestemt budskab, 4) i medfør af en helt bestemt social kode/konvention, 5) uden andres kendskab.

Den blinkende dreng har gjort *to* ting: han har sammentrukket sit øje og blinket til nogen; den anden dreng har gjort *en* ting, nemlig sammentrukket sit øje. Men det gør hele forskellen, hvis der i en kultur er en anerkendt kode, hvor bevidst blinken til nogen er et tegn på fortrolighed.